

VENTS D'ULTRAMAR

JORDI PIGEM

FILÒSOF

El que els gens no són gens

En Pujol tenia la dèria nuclear. Ara, el nou miratge és la biotecnologia. Té gaire futur? No gens. L'ansia de controlar-ho tot ens va dur a furgar el nucli de l'àtom. Ara ens du a furgar el nucli de la cèl·lula, a creure que la vida es pot reduir a codis i programes i que aquí estem nosaltres per reprogramar-los. Un dels més grans bioquímics del segle xx, Erwin Chargaff, va escriure cap al final de la seva vida que la «destructiva guerra colonial contra la natura» que la biotecnologia ha engegat és un «crim inconcebible» i una «patologia de la imaginació científica». Però fins i tot deixant de banda els escrúpols ètics, la ciència en què es basa la biotecnologia no és precisament com les matemàtiques. A nivell bioquímic els gens són petites substàncies que, en determinats casos, ajuden a sintetitzar proteïnes. Se n'ha identificat milers, però són només un petit element del miracle de la vida i depenen, com totes les coses, del seu context. La idea que aquestes substàncies químiques determinen directament les característiques físiques dels organismes no té cap solidesa científica. És una fantasia metafísica (pregonada pels departaments de premsa de les multinacionals biotecnològiques i per pitagòrics com Richard Dawkins). És clar que, remenant els gens s'altera la química de l'organisme, però de manera sempre imprevisible. Ocasionalment, entre milers de fracassos, s'aconsegueix un

FOTO → XAVIER BORRÀS

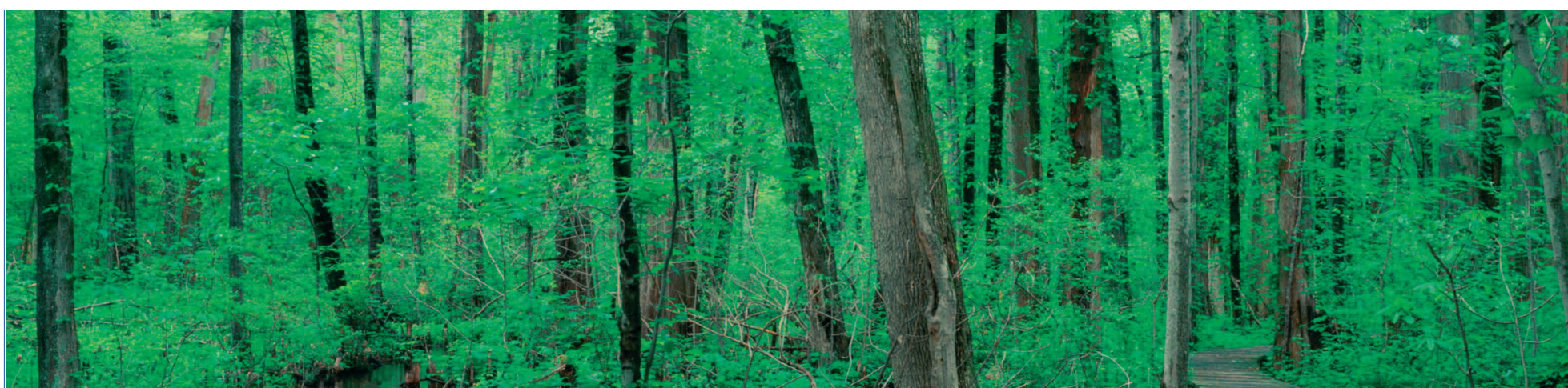
resultat que sembla viable, fins que al cap d'uns anys se'n troben els efectes secundaris. Per a més detalls, vegeu les publicacions del Nature Institute de Nova York (natureinstitute.org) i una obra tècnica recent: *What Genes Can't Do* (El que els gens no fan) del biòleg i filòsof Lenny Moss.

DARP(A). El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (DARP) vol donar llum verda a la coexistència dels cultius transgènics i els cultius de tota la vida (ecològics o convencionals). És com aprovar la coexistència de llops i ovelles en la mateixa gàbia, potser amb una petita separació simbòlica, i apa, «que guanyi el més fort!». És a dir, qui tingui més diners al darrere (qui serà, els pagesos o les

multinacionals?). Esperem que el DARP no s'acabi acostant massa a l'acrònim que li queda més a prop: la DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency), que dins l'Administració dels EUA inverteix milions en el camp de les armes biològiques. És cert, naturalment, que els transgènics no són armes biològiques. Tan cert com que les centrals nuclears no són armes nuclears. Tant la tecnologia nuclear com la biotecnologia tenen usos comercials i usos mortífers. La frontera entre els uns i els altres, però, no és gaire nítida. Amb els usos militars se n'acostuma a fer negoci, i de l'ús civil en surt un Txernòbil —a banda de la contaminació radioactiva generada diàriament. Els trans-

gènics són intrínsecament violents (violenta la integritat dels organismes que modifiquen) i representen una agressió a la biodiversitat, als drets dels agricultors locals, al dret a la salut dels ciutadans i, ja d'entrada, al seny (espècie en perill d'extinció). Tot plegat, perquè gent que viu en un món d'abstraccions, lluny de la terra fèrtil, faci diners amb les seves inversions. O ja en parlarem. Un amic anglès, biòleg eminent, no té cap dubte que la manca de solidesa científica de la biotecnologia aviat durà a la ruïna les inversions que la sostenen. Mal negoci per a tothom.

BIOREGIONS. A 1984, George Orwell va veure venir com els poderosos del futur cappingarien els mots per adaptar-los als seus interessos (qui vol modificar organismes, què no voldrà fer amb els mots!). D'això Orwell en deia *newspeak*, «nova-parla». Un exemple: empresaris, científics i la Generalitat treballen en el pla BioRCat per convertir Catalunya en una «bioregió». *Bioregion* és un mot creat pels ecologistes nord-americans als anys setanta i que fa temps que recull el diccionari d'Oxford amb una única accepció: «Àrea geogràfica definida per les característiques del medi ambient natural, en comptes de per fronteres polítiques o administratives imposades». Fa dècades que l'ecologia catalana parla de bioregions en aquest sentit. Potser el pla BioRCat vol promoure la integritat ecològica del país? Doncs no. En *novaparla*, una 'bioregió' és una regió amb alta densitat d'inversions en biotecnologia... Catalunya, però, podria retrobar el seny ambiental i declarar-se lliure de transgènics, com ja han fet Gal·les, el País Basc, Astúries i altres parts d'Europa. Un nou Estatut com cal hauria de preservar la integritat ecològica del territori i alliberar el país de la colonització transgènica.

Hi ha llocs on estem orgullosos de no deixar petjada.

Al Grup Gas Natural estem compromesos amb la utilització, sàvia i responsable, dels recursos naturals. Perquè el nostre entorn és, també, la nostra llar.